

Editör'den

İletişim Kuram ve Araştırma Dergisi'nin değerli yazarları, hakemleri, okuyucuları, değerli meslektaşlarımız,

Yeni sayıda da değerli çalışmalarla karşınızda olabildiğimiz, 42. sayımızı sizlere ulaştırabildiğimiz için mutluyuz. Yazarı, hakemi, editörler kurul üyeleri ve okuyucusuyla, derginin tasarım ve yayınlanmasında emeği geçen herkese teşekkür ederiz.

Bu sayımızda, birbirinden farklı araştırma konuları, yöntemleri ve araştırma yaklaşımları içeren, özgün, nitelikli ve alana katkı sağlayacak değerinde toplam 18 çalışma yayımlanmıştır. Her bir makalenin tüm yazarlarına ayrıca içtenlikle teşekkür ederiz. Alana ilişkin güncel değerlendirme ve tartışmaları kapsayan bu yazılar, yoğun bir editöryal değerlendirme süreci ve titiz bir hakem incelemesinden geçerek sizlerle buluşmaktadır. Tüm bu süreç çoğu kez beklenenden daha uzun sürmekte ve yazarlarımızın büyük bir sabır göstermesini de gerektirmektedir. Bu vesile ile yazarlarımıza sabırlı bekleyişleri ve değerlendirmelere verdikleri olumlu ek çabalar nedeniyle de ayrıca teşekkür etmek isteriz.

Celal Hayır'ın "*Avusturya'da Yaşayan Türkiye Kökenli Göçmenlerin Medya Kullanımı Üzerine Bir İnceleme*" başlıklı çalışması, son dönemde oldukça gündemde olan "göçmenlik" ve göçmenlerin medya kullanımı üzerine odaklanan ve karşılaştırmalı analizlere imkan tanıyan önemli bir çalışmadır.

Veysel Çakmak ve Ercan Aktan'ın "*Öğrencilerin İletişim Kaygısı, Muziplik/Takılma ile Okul Başarısı Arasındaki İlişkinin İncelenmesi*" başlıklı makaleleri, iletişim kaygısı ve muziplik/takılma davranışının öğrencilerin okul başarılarındaki rolünü inceleyen bir çalışmadır. İstatistiksel analizlere dayanan çalışmanın sonuç kısmında, muziplik/takılma ve iletişim kaygısının öğrencilerin okul başarıları üzerinde önemli bir rol oynamadığı vurgulanmaktadır.

İnternet kullanımının yaygınlaşmasıyla birlikte pek çok farklı etkilerinin de ortaya çıktığı tartışılan bir konudur. Bu etkilerden bir tanesi de stres gelişimidir. Birol Gülnar'ın "*Stres ve İnternet Kullanımı İlişkisi: Türkiye'deki Üniversite Öğrencileri Arasında Bir Alan Araştırması*" başlıklı çalışması internetin stres, yalnızlık gibi sorunları derinleştiren etkilerini araştıran bir çalışmadır. Alan araştırmasından elde edilen veriler ışığında yazar, internetin öğrenciler tarafından daha çok iletişim ve eğlence amaçlı olarak kullanıldığı ve internet kullanım boyutlarıyla stres arasında anlamlı bir ilişkinin bulunduğu sonucuna ulaşmıştır.

Dr. Erol Uyanık'ın "*İletişim Araştırmalarının Tarihçesine Bakış*" başlıklı makalesi, iletişim bilimleri alanında gerçekleşen belli başlı teorik gelişme ve çalışmaların özeti, belli bir tarihsel perspektif eşliğinde vermektedir. Özellikle 'yöntem' tartışmaları bağlamında; etki araştırmalarından ekonomi politığe, bağımlılık kuramından gündem belirleme yaklaşımlarına kadar kitle iletişiminde ortaya konulan kuram ve modeller, yazar tarafından karşılaştırmalı olarak ele alınmakta. Günümüzde makro ya da bütünsel değerlendirmelerin giderek azaldığı göz önüne alındığında, betimleyici yönü ağır basan makalenin okuyucuya faydalı olacağını düşünüyoruz.

Nejdet Atabek ve Fatih Erken, yakın tarihimizin en büyük toplumsal olaylarından biri olan ve etkilerini günümüzde de hissetmeye devam ettiğimiz Suriye İç Savaşı ve savaşın Türk Basınında ele alınış biçimleri üzerine odaklanmaktadır. Bilindiği üzere izler kitle üzerinde bir tutum değişikliği oluşturmanın ön koşulu, gönderilen iletiyi belirli

tutumlar ile çerçevelemektir. “*Suriye Haberlerinin Türkiye Basınında Çerçevenişi*” başlıklı bu çalışmalarında yazarlar; Hürriyet, Sözcü ve Zaman gazetelerinin genel yayın politikalarının haber çerçevelerine nasıl yansıdığını araştırıyorlar. Makale, haber çerçeveleme paradigması üzerine çalışma yapmak isteyenler için, yürüttüğü yöntem tartışması ile de bir örnek oluşturuyor.

Süleyman Kıvanç Türkgeldi “*Proksemit Kavramı ve Yüz Bağlamında Duygulanımın İmgesi Olarak Yakın Planlar*” başlıklı çalışmada yakın planları, duygulanım-imge kavramı üzerinden tartışmış ve bu tartışmayı iki eksen etrafında gerçekleştirmiştir. Bunlardan ilki, canlıların arasındaki uzamsal mesafelerin psikolojik etkisi üzerine öne sürülmüş proksemit kavramı, ikinci ise yüz ifadeleri ve yüzün hatlarının duygular ile olan ilişkisidir. Bu bağlamda çalışmada, proksemit kavramı, yüzün ifadesel yetkinliği ve duygulanım-imge kavramı arasında bağlantı kurulmuştur.

Özlen Özgen “*Kültürel Miral Kapsamında ‘Türk Hamamı’ Üzerine Bir İnceleme*” başlıklı makalesinde, somut ve soyut olmayan kültürel mirasın korunması ve yaşatılması kapsamında Türk Hamamı’nın tarihi, mimari, işlevsel ve geleneksel boyutlarını, betimsel tarama modeli ile değerlendirmektedir. Bu değerlendirme kapsamında çalışmada, geçmişte uzun yıllar boyunca hamam olan kullanılan ancak kısa bir süreyle kesintiye uğrasa bile günümüzde halen işlevini sürdüren “Çemberlitaş Hamamı” örnek olarak incelenmiştir. Çalışma, literatür taramasının yanı sıra, kişisel gözlem ve sözlü görüşmeler ile zenginleştirilmiş ve görsel materyaller ile de desteklenmiştir.

“*SineFilozofi’nin Günümüz Dünyasında Düşünceye Katkıları Üzerine*” adlı makalesinde Serdar Öztürk, kavramlarla düşünme faaliyeti olan felsefe ile bir gösteri sanatı olan sinema arasındaki düşünsel bağı ortaya çıkarmaktadır. Bir felsefi durumu kendine has yönleriyle ortaya seren sinema, SineFilozofi düşüncesinin ne üzerine olduğunu temellerinden sanat dalıdır ve onun felsefeyle ilişkisi insanın birçok yönüne kapı aralayan düşünsel bir etkinliğe dönüşür.

Barış Yetkin “*Siyasal İktidarların Kamuflej Örtüsü: Medya ve Gerçekliğin Yeniden Üretimi*” başlıklı çalışmada, iktidar ve medya ilişkilerinin sonucu olarak gerçekliğin imal edilmesi ve imal edilen bu sahte gerçekliklerde ideolojinin söylemi kullanarak gizlenebilmesi varsayımı üzerinden, gerek siyasa gerekse medyaya ait metinlerde örtmecelerin ve kamuflejlerin kullanım ve uygulanış biçimlerini betimsel olarak analiz etmeye çalışmaktadır.

Politik profesyonellere ilişkin farklı yaklaşımların bakış açılarını ortaya koyduğu “*Politikada Yeni Ruhban Sınıfı: Siyasa ve İkna Uzmanları Olarak Politik Profesyoneller*” başlığını taşıyan çalışmada Fatih Keskin, modern demokrasilerde politik karar alma süreçlerine etki eden bu sınıfı ayrıntılı bir biçimde tanımlamakta ve söz konusu sınıfın uzunca bir süre modern demokratik sistemlerde ağırlığını koruyacağı, tartışmalara konu olacağı öngörülerini paylaşmaktadır.

Emre Ş. Aslan ve Hanife Güz “*Global Markaların Sosyal Medyada Gündem Belirlemesi: Markaların 2.0 Gündemi Üzerine Bir Araştırma*” başlıklı ortak makalelerinde, medya, kamu ve siyasal olmak üzere üç gündem evresinden oluşan gündem belirleme çalışmalarına, yeni bir gündem evresi olarak marka gündeminin eklenmesi gerekliliği üzerinde durmaktadırlar. Bu kapsamda çalışmanın ana konusunu, global markaların

sosyal medyada hedef kitleyi olumlu yönde etkileyebilmek için nasıl gündeme gelmeye çalıştıkları ile sosyal medyada gündem belirleyebilmek için, hangi marka stratejilerinden yararlandıkları oluşturmaktadır. Global markaların sosyal medya aracılığıyla gündemi nasıl belirlediklerini ve yönettiklerini analiz etmeyi amaçlayan çalışmada, içerik analizi ve online anket olmak üzere iki farklı araştırma yöntemi kullanılmıştır.

Muharrem Çetin ve Yunus Emre Toprak, “Çerçeveleme Kuramı Bağlamında Kamuoyu Oluşturmada Spin: Birinci Körfez Savaşı” başlıklı ortak çalışmalarında, Körfez Savaşı’nda Amerikan hükümeti ve medyası tarafından uygulanan spin faaliyetleri üzerinde durmaktadırlar. Amerikan politika belirleyicilerinin ve meydanın, Körfez Savaşı boyunca hikaye üreterek uyguladıkları spin faaliyetlerinde buldukları ve bu bağlamda epizodik çerçeveler kullanarak kamuoyu oluşturmaya çalıştıklarından hareketle çalışmada, çerçeveleme kuramı, kamuoyu ve spin kavramları ile medya manipülasyonu konularına değinilmiştir.

Hacı Hasan Saf, “Gözetim Toplumu Çerçevesinde İşyerinde Gözetim Uygulamaları: Fordist ve Postfordist Üretim Biçimlerindeki Gözetimin Karşılaştırılması” başlıklı makalesinde gözetimin eriştiği teknolojik boyutu dikkate almakta, üretim süreçlerinin içerisine konumlandığı gözetimin fordist ve post-fordist dönemdeki benzerlik ve farklılıklarını ortaya koyan bir literatür taraması gerçekleştirmektedir.

“Pepee Çizgi Dizisinde Toplumsal Cinsiyet Rollerinin Üretimi” başlıklı çalışmalarında Mehtap Özsoy ve Emine Şeyma Taşdelen çizgi filmler aracılığıyla üretilen ve sürdürülen toplumsal cinsiyet rollerini konu edinmekte ve Pepee çizgi dizisi üzerinden toplumsal cinsiyete dayalı rollerin hangi biçimler ve süreçler içerisinden inşa edildiğini ortaya koymaktadırlar.

Gazi Üniversitesi’nden Haluk Ölçekçi, “Milliyetçi Fikir Dergiciliği Yayınlar Bibliyografyası” adlı yazısında, fikir dergilerinin toplumların düşünce haritasındaki şekillendirici ve betimleyici etkisine vurgu yaparak, Türkiye’de milliyetçi ideolojinin bir yazın biçimi olarak fikir dergiciliğindeki yansımaya ışık tutmaya çalışmaktadır. Türkiye’nin siyasi ikliminde milliyetçi fikirlerin hangi mecralarda üretildiğine dair geniş bir bibliyografya sunmaktadır.

Girne Amerikan Üniversitesi’nden Ümmü Altan Bayraktar, “Annan Planı Referandumu Sürecinde Rauf Denktaş’ın Ötekileştirilmesi: Yeni Düzen Gazetesi Örneği” adlı yazısında, uzun yıllardır çözüme ulaşamayan Kıbrıs sorununun Annan Planı çerçevesindeki değişimlerinin izini sürmeye çalışmaktadır. Annan Planı’yla birlikte tarafların kendi içindeki ve uluslararası platformdaki yansımalarıyla ortaya çıkan birbirlerine dönük ilişkisindeki farklılığın nedenlerine dikkat çekmeye çalışmaktadır. Bu dönüşümün bir yansıması olarak seçilen yerel bir gazetenin içerik analizi yöntemiyle deşifre edilmesi, konunun daha iyi anlaşılmasına hizmet etmektedir.

Tüketici davranışını etkileyen faktörlerden biri olan dijital ortamdaki kullanıcı paylaşımları ve etkileşimlerinin marka tercihi üzerindeki etkileri “Kişilerarası İletişimin Dijitalleşmesi: E-Forum Etkileşiminin Tüketici Davranışına Etkisi” başlıklı çalışmayla ortaya konulmuştur. M. Umut Tuncer ve Aslı İcil Tuncer bu çalışmaları sonucunda sosyal medyada kişilerarası iletişimin marka tercihleri üzerinde ciddi bir etkisi olduğu ve bu etkinin satın alma davranışında da rol oynadığı sonucuna ulaşmışlardır.

Kastamonu Üniversitesi’nden Ersoy Soydan, “Radyonun Demokratikleştirilmesinde Yeni Bir Olanak: İnternet Radyoculuğu” adlı yazısında radyonun bir süreç içerisindeki

gelişimine odaklanarak, bugünkü imkânlarına ulaşan evrimsel yolculuğuna ışık tutmaya çalışmaktadır. Bu süreç içerisinde, radyonun diğer iletişim araçlarıyla etkileşimsel ilişkisi de açık edilmeye çalışılmıştır. Bu etkileşimden ve sosyo ekonomik zeminden de ivme kazanarak, internet radyoculuğunun günümüzdeki yükselişi ortaya serilmiştir.

Zülfikar Damlapınar ve Şükrü Balcı, “Sosyal Algılamada Medyanın Haberleşme Etiği:Ankara-Konya Alan Araştırması” isimli araştırmalarında, medyada haberlerin meslek etiğine uygun olarak yapılandırılıp yapılandırılmadığına dair sosyal algılamayı inceleme çalışmışlardır. Araştırmanın ortaya koyduğu en belirgin sonuçlardan biri, haberleşme sürecindeen güçlü faktör, mesleki etik vesorumluluktur. Araştırma, Türkiye’de medyakurumları ile toplum arasındaki tartışmalı münasebetlerin haberleşme etiğine dayalı boyutları hakkında önemli ipuçları sunmaktadır.

İletişim Kuram ve Araştırma Dergisi olarak, bilim insanlarının ve üniversite dışından okurlarımızın eleştirel bir bakışla sağlayacakları katkılarının sürekliliğinin dergimizi güçlendireceğine, akademik yaşama katkısını artıracığına olan inancımızı burada yineleyerek 42. sayımızı keyifle okumalarını diliyoruz.

M. Sezai TÜRK & Zülfikar DAMLAPINAR

Editör